

Första bönen - Helgat varde ditt namn!

Vi sågo uti vår betraktelse över inledningsorden, Fader vår, huru alldeles omöjligt det är för en naturlig människa att kunna rätt bedja denna bön. Vi funno, att all bön måste vara hjärtats, icke blott tankens sak; att vi således måste genom ny födelse få ett sådant hjärta, som av sig självt har just samma bekymmer, begär och önskningsar, som i dessa böner uttryckas. Huru viktig denna anmärkning är, skola vi väl märka, under det vi betrakta denna första bön. Vilken människa bekymrar sig väl om att Guds namn må varda helgat, med mindre hon blivit av det namnet både förkrossad och saliggjord? Det skall vara ett alldeles nytt hjärta, som sysselsätter sig med sådana bekymmer.

Då frågan väcks om våra gärningar, ja, för att så säga, om vårt namn; då Gud säger: Du skall icke dräpa, du skall icke göra hor, du skall icke stjäla; då kan det vara något, som griper i människan, något, varpå man kan giva akt; men när det endast heter: Helgat varde ditt namn, vilken känner då någon kraft av de orden? Vilken ger akt på sådana sina förhållanden, som höra till Guds namns helgande? Och detta är dock den första bönen, vilken Herren Kristus således hållit för den allra viktigaste. Vi hava visserligen här ett ämne, som prövar och uppenbarar vårt inre tillstånd, förr än vi ens hinna tänka därpå. Att aktgiva på yttre gärningar, det kunna fariséer och skrymtare; men att hava avseende på Guds namn, att i allt sitt väsende, i ord och åtbördor hava ögat på Guds namn och vad till dess ära länder, därtill fordras ett andligt sinne.

För att något bättre förnimma, vad härmed är antytt, vilja vi nu betrakta, vad som egentligen är meningen med den bönen: Helgat varde ditt namn. Den måste visst hava någon djupare betydelse och större vikt, än vi genast förnimma, alldenstund, såsom vi redan anmärkt, Kristus gjort denna till den första bönen. Härtill kommer ännu, att denna bön påtagligen åsyftar detsamma som det andra budet av Guds lag: Du skall icke missbruka Herren din Guds namn - och detta är det bud, varvid den förskräckliga hotelsen är fästad: Herren skall icke låta den bliva ostraffad, som missbrukar hans namn. Då nu en sådan utmärkande vikt fästes vid detta bud och denna bön, så borde var och en begynna att ana, att här måste ligga någon stor hemlighet förborgad, då likväl samma bud och bön för alla vanliga människotankar synas vara de minst viktiga. Vad kan då Herren Kristus mena med den bönen: Helgat varde ditt namn?

Vi inse visserligen först vad Luther säger, att »Guds namn är i sig själv heligt, men vi bedja i denna bön, att det även må hållas heligt hos oss». Men huru sker detta? Även därom få vi ett huvudbegrepp av Luthers korta, men vitt omfattande förklaring: »När Guds ord läres rent och klart och vi därefter leva heligt, såsom Guds barn ägnar - men den som lärar och lever annorlunda, än Guds ord lärar, han ohelgar ibland oss Guds namn.» Men vad detta innefattar, nämligen att Guds ord läres ren och klart, och att vi leva heligt, såsom Guds barn ägnar, samt huru Guds namn därigenom helgas och genom motsatt förhållande ohelgas, det är just vad som borde närmare undersökas; och finge vi nåd att rätt se och behärta detta, så skulle denna bön säkert göra stor oro i mångas hjärtan och bliva oss en övermåttan viktig bön.

Till denna undersökning hör nu allra först att betänka, vad Guds namn vill säga. Vad är Guds namn? Guds namn är allt, som säger oss, vad Gud är med alla hans gudomliga egenskaper och fullkomligheter. Men för att säga, vad Gud är, därtill fordras all Guds uppenbarelse på jorden - vi kunna ändå blott högst ofullständigt fatta honom. Nu har Gud först uppenbarat sig i sina skapade verk; men av den uppenbarelsen skåda vi, så att säga, blott hans yttre. Men hans hjärtas tankar, hans gudomliga rättfärdighet och barmhärtighet, hans vilja och råd med avseende på oss människor, förbleve oss evigt förborgade hemligheter, om han icke även hade uppenbarat sig uti ordet, först det skrivna och omsider det väsentliga, som blev kött och bodde bland oss såsom Guds härlighets sken och hans väsendes rätta avbild.

Därför fordras ock allt Guds ord till att lära känna honom. Korteligen, Guds namn är icke i hast uttalat, såsom förbundets ängel själv antydde, då Manoa frågade honom efter hans namn. Han svarade: »Vi frågar du efter mitt namn, Underbar, så heter jag» (Dom. 13:18).

Så frågade ock Moses efter hans namn och fick till svar: Jag är den jag är, och åter: Jag är (2 Mos. 3:14). Detta är betydelsen av namnet Jehova. Detta är hans majestätiska väsendes namn, vartill han ännu fogat många tillägg, utgörande både förskräckliga och ljuvliga beskrivningar på hans egenskaper. Så till exempel är det ett namn, som kan gå oss genom märm och ben, då han säger: Jag Herren, din Gud, är en nitälskande Gud - ja, då han kallas »en förtärande eld» - en förskräcklig Gud för alla ogudaktiga - den allsmäktige, rättfärdige, helige, store. Men Guds ord överflödar ock av ljuva och saliga namn på vår Gud.

Han kallar sig ock den barmhärtige, nådige, tålige, fromme, trofaste. Särskilt varder Gud, såsom uppenbarad i köttet till vår frälsning, kallad Immanuel, d. ä. Gud med oss, samt underlig, råd, Gud, hjälte, evig fader, fridsfurste. Han kallar sig ock vår tröstare, vän, herde, brudgum, broder, och i denna bön vår Fader. Men vem kan uppräknat alla den Högstes namn, vilka såsom en ljuvlig balsam äro utgjutna över allt Guds ord?

Salomo säger också: Ditt namn är en utgjuten olja (Hög. V. 1:3). Korteligen, allt Guds ord utgör eller uttrycker Guds namn. Men huru skulle vi underlåta att särskilt ihågkomma det namnet, som är över alla namn, som för syndare är ljuvligare än alla namn, som någonsin kunna nämnas i himmelen och på jorden, det namnet, som vederkvicker de arbetande och betungade, tröstar de bedrövade, helar de sårade, förlossar de fångna, gör de fattiga rika, avplanar synder, gör rättfärdig och salig! Det är det dyra namnet, med vilket Gud har benämnt sig uti sin Son - det trösterika frälsarenamnet Jesus. I detta namn har Gud nedlagt sitt hela hjärta emot syndare, sitt eviga frälsningsråd, sin eviga kärlek, sin barmhärtighet, sitt tålmod, sin trohet - allt, som kan göra en syndare salig, har Gud inlagt uti det namnet Jesus. Detta korta namn är ett helt evangelium. Syndares frälsning är dess betydelse.

Men nu märka vi, att under det vi betrakta dessa betydelsefulla Guds namn, så väl som andra heliga Guds ord, så börjar Gud själv att framstå för våra själar förklarad, stor, härlig, helig, nådelig, allt efter de namn och den beskrivning på honom, som vi betrakta. Härav kommer, att det icke blott är ett hebreiskt talesätt att säga Guds namn, när man dock menar Gud själv, utan det brukas ock hos oss, att t.ex. när någon talar illa om sin nästas person, hans ord och gärningar, vi säga: »Han förklenar hans namn.» När vi betänka allt detta, så märka vi, att till Guds namns helgande hör allt, som gör, att Gud bliver för själarna förhärligad, rätt känd, ärad och älskad; då däremot allt, som bidrager att förvända begreppet om Gud eller förringa vördnaden för honom och hans ord, hans verk och hans sak på jorden, heter att ohelga hans namn.

Att detta sker allra först därigenom, att någon »lärer annorlunda, än Guds ord lärer», kan lätt begripas; ty för det första vanställes begreppet om Gud genom själva den falska läran, så att man i samma mån icke kan rätt känna, frukta eller älska honom; för det andra blir all villfarelse hos dem, som förkunna och förfäktat Guds ord, en »förargelse», en anledning till förakt och försmädelse mot hela Guds sak, hans ord och Andens verk, som vanligen hos den blinda världen får skulden för allt, vad dess ofullkomliga eller ock falska vänner göra. På samma sätt verkar ock ett oheligt leverne av dem, som gälla för Guds folk eller tjänare och mer än vanligt umgås med hans ord; det giver lastaren rum, det förbryllar de svaga och kommer de okunniga att tänka och tala illa om Guds sak och Kristi evangelium.

Och när nu detta tjänar att använda människors sinnen ifrån det allra heligaste i himmelen och på jorden och från det enda medlet till deras odödliga själars salighet - att från Guds ord och gudaktigheten väg avvänja »den, för vilken Kristus har dött», att från honom bortföra hans byte, hans dyrköpta får - o, så är ju detta en gärning, som icke har sin like i förskräcklighet! Och likväl, är du riktigt förstockad och sovande till din själ, så skall detta vara för dig en ganska ringa sak, den du kanske aldrig bekymrat dig om. Men har du ett vaket hjärta, för vilket Gud, Frälsaren, hans evangelium och hans dyrköpta själar betyda något, så skall detta vara dig så förskräckligt, att du hellre vore många gånger död och tre famnar under jordytan bortgömd, än du ville leva till din Frälsares och evangeliets vanära samt själars fördärv.

Det är sant, »de blevo alla sömniga och somnade»; det kan hända, att en kristen tillfälligtvis glömmar sig och icke betänker, vad han med sitt tal och leverne åstadkommer; men i allmänhet är ingen sak så öm för hans hjärta som just denna, att han skall möjligen bidra till evangeliets missaktande. Därför är det här som själar provas, förr än de tänka det.

Vi vilja nu något närmare skåda, huru själva ohelgandet av Guds namn tillgår. Vi tala dock icke om det grova missbruket av Guds namn i världen, nämligen att det stora, heliga namnet lättsinnigt inblandas i fåfängligt tal uti alla möjliga småsaker. Däröfver må endast anmärkas, vad många torde förbise, att så litet man än skulle tycka, att detta betyder i avseende på Herrens stora kärleksavsikt med människor, deras sjäalars frälsning, är det tvärt om en av de mest verksamma uppfinningar av denna världens furste, vilken väl vet, att om han blott kan bringa hela världen till att flitigt i lättsinne missbruka de heliga namnen och andra dyra bibelord, så skola de namnen och de orden sedan icke mycket betyda för själarna - deras öron skola genom vanan av missbruket så förslöas och dövas, att de sedan skola kunna höra vad som helst utan den ringaste verkan därav. Detta är den gamle ormens djupt uttänkta plan med denna allmänna världsedens införande. Huru världen sedan med allehanda ogudaktighet, bredvid sin bekännelse av Kristi namn, ohelgar detsamma, då hon med varje fräckt trotsande av hans bud låter förstå, att hon ej fruktar Gud, ej tror Gud, därom vilja vi nu icke tala.

Ty världen i allmänhet kan dock icke så mycket uträdda till Guds namns ohelgande, emedan hennes leverne icke kan anses stå i något samband med Gud och hans ord - hon kan snarare anses leva och synda för sig själv - utan skall Guds ord och namn rätt fördärvligt och följdrikt ohelgas, så skall det ske av dem, vilkas liv har något påtagligt samband med Guds ord, av dem, som framstå såsom dess representanter och sakförare, om man så må säga - såsom händelsen är med ordets tjänare och vänner, de som för ämbetets skull, och de som för sin egen hågs skull mycket umgås med Guds ord och förkunna det bland människor - dessa äro i en sådan ställning, att vad de tala eller göra, det hänföres alltid till Guds ord och länder därför till hans namns ohelgande, om de icke rätteligen lära och leva därefter. Det finnes intet sätt, varpå Guds namn i stort så ohelgas, som genom otrogna lärares förenade skrymteri och ogudaktighet, varigenom så stora massor av människor lärt förakta Kristi namn och evangelium, nämligen då de se samme lärare, som i predikstolen med andäktiga åtbörder talar så vackert om Gud och hans ord och bestraffar alla synder hos åhörarna, själv sedan lever i allehanda ogudaktighet, dryckenskap, girighet, svordom, Guds namns missbruk m.m., varigenom alla människor måste tänka, att han själv icke tror vad han säger till andra; och vem kan då undra på att en oförståndig människa tänker: När prästen, som är lärd, icke tror den religion, han förkunnar, då måste det icke mycket betyda med hela religionen, då behöver icke heller jag taga det så allvarsamt och noga.

Huru bliver nu Guds namn helgat? Så förklarar aposteln Paulus, att »Guds namn försmädas», i det han säger: »Om du känner hans vilja och, undervisad av lagen, prövar vad bäst är och tilltror dig vara blindas ledare, ett ljus för dem, som äro i mörker, oförståndigas tuktomästare, okunnigas lärare, som i lagen har kunskapens och sanningens form; så lär du ju icke dig själv, du som lärar andra; du som predikar, att man icke skall stjäla, du stjälar; du som säger, att man icke skall göra hor, du gör hor; du som stygges vid avgudabilderna, du förövar helgerån; du som berömmar dig av lagen, du vandrar Gud genom lagens överträdelse, ty för eder skall försmädas Guds namn bland hedningarna» (Rom. 2:18–24). Nu är det sant, det är blindhet av världen, att hon missaktar Kristi evangelium, därför att sådana dess förkunnare leva efter sitt köttsliga sinne; ty Herren och hans evangelium har däri ingen del, emedan de icke äro hans tjänare.

Oftast hava de aldrig varit det, i synnerhet då de aldrig gått genom dörren, som är Kristus (Joh. 10), utan gått annorstädes in, nämligen genom en väg av blott mänskliga former, då Herren aldrig hade »talat till dem» (Jer. 23:21); ja, de flesta hade icke ens en yttre kallelse, då nämligen ingen människa hade begärt deras tjänst i ordet, utan den lättsinnige ynglingen valde själv det kallet i stället för ett annat levnadsyrke och behövde blott gå en viss formernas väg, då han även enligt samma former hade att påräkna plats; och även om de en gång blivit rätteligen kallade, såsom Judas också var, äro de dock nu såsom han otrogna tjänare. Därför är det visserligen en blindhet av världen, att hon för deras skull föraktar Herrens heliga ord, liksom det hade varit en blindhet, om någon velat tillskriva Kristus eller Johannes eller Petrus vad Judas gjorde. Men vem kan vänta av den blinda världen mera förstånd, än att hon av prästens egen tro dömer om lärans trovärdighet? Emellertid bliver på detta sätt Guds ord så föraktat, Guds namn så i stort ohelgat, att allt de enskildas ohelgande därav är häremot att räkna för intet.

Se här ett ämne för alla trognas bön: Helgat varde ditt namn! Avvänd all förargelse för din församling! Giv dina förströdda får herdar efter ditt hjärta, vilka med trohet och mod, i lära och leverne, bidra till ditt stora namns förhärligande, »så att hela världen ser, att du är Gud och ingen mer».

Men i samma mån som uppmärksamheten börjar riktas på dem, bland lärare och åhörare, som hava Herren kär, i samma mån bliver det för dessa viktigt att vaka och giva akt på allt, som tjänar till hans heliga namns ära. All Kristi rikes framgång på jorden beror därav, att själva konungens namn blir stort och heligt hållet. Därför är denna bön med all rätt den första.

För att nu de, som älska Gud och hans ord, och på vilka i synnerhet allas ögon äro fästade, måtte bidra till Guds namns helgande, är nödigt väl ihågkomma, vad först läran angår, att det icke är nog därmed, att man ingen förargelse åstadkommer genom falsk lära, utan här fordras ock, att alla Guds egenskaper efter ordet framhållas, så att människorna få en sann och hel bild av den store Guden, att han framstår både som en helig nitälskare, varigenom själar väckas ur syndasömn och måste i sann bättring söka försoning i Kristi blod, och tillika såsom en fullkomlig frälsare, så att väckta och lagbundna själar måtte förlossas från »träldomens ok», varunder ingen kan sjunga Herrens visa och helga hans namn, och att de komma till den trons frid och salighet, som föder i dem nya, villiga hjärtan till Herrens pris.

När å ena sidan Herrens helighet och domar förkunnat och städse inpräglas hos de unga och hos alla människor, bliver ock nödigt att så predika Kristus att just de rädda, svaga, olyckliga, ja, förtappade själarna bliva framdragna ur sitt träldomsmörker och sin försagdhet, bliva frigjorda och saliga, så att de ock begynna med fröjd i Herren bekänna och prisa det dyra Jesusnamnet. Då blir Guds namn helgat. Det är icke ett gott tecken och Guds namn blir icke rätt helgat där, varest intet lov, ingen glädje i Gud förnimmes, varest endast förstånd, tankar, ord, föresatser, lagens gärningar finnas, men ingen kärlek, intet fritt bekännande av nåden, ingen helig lust och kraft - med ett ord, där icke den utmärkande nya sången i Sion höres: Du har blivit slaktad och har köpt oss åt Gud med ditt blod.

Men emedan var och en alltid talar vad som uppfyller hans hjärta, så hjälper här ingen föresats, utan endast den helige Ande. Därför, här är åter ett ämne för alla trognas bön: Helgat varde ditt namn! »Förhärliga din Son, på det att ock din Son må förhärliga dig!» Uppfyll allas hjärtan med hans kärlek, att vi också måtte prisa hans namn! Bevara dina trogna för all villfarelse och alla gärningar, som lända till ditt namns försmädande, och led dem i en hel och sann ordets lärdom, att Gud må bliva rätteligen känd, ärad och fruktad samt av glada, troende hjärtan älskad och prisad!

Men huru de trogna skola med ett heligt leverne bidra till Guds namns helgande, därom har ordet i synnerhet mycket talat. Så säger Herren Kristus i det betydelsefulla avskedstalet till sina tolv: Därigenom är min Fader förhärligad, att I bären mycket frukt, och I skolen bliva mina lärjungar. Därför lägger han ock på alla trognas hjärtan denna allvarliga förmaning: Så lyse edert ljus inför människorna, att de må se edra goda gärningar och prisa eder Fader, som är i himmelen, och aposteln Petrus betygar: Så är Guds vilja, att I med goda gärningar skolen nedtysta de dåraktiga människornas okunnighet. – Men här stöta vi nu på det allra bedrövligaste förhållande, som inom en hop av kristna kan tänkas, nämligen att många bland dem, som framstå såsom Guds ords vänner, likväl med påtagliga oarter »giva djävulen rum». Detta är ett förhållande, som visserligen borde väcka alla trogna att allvarligt bedja den första bönen. – O, att sådana hellre aldrig ville tala ett ord om Gud, vilka på nämnda sätt ohelga hans namn!

Vi tala här icke om uppriktiga själars svaghetsfel, vilka de själva inför Gud begråta och inför sin omgivning bestraffa, varmed förargelsen därav tillintetgöres, utan om sådana, som fortfarande hylla, öva och försvara en och annan uppenbar synd, antingen egennytta och orättfärdighet i handel ochandel eller hårdhet mot sina underhavande, oredlighet uti affärer och sådant mer, som giver anledning till det dyra namnets försmädande. När något sådant fortfarande övas och hyllas, måste det alltid hänföras till Judas Iskariots synd.

Och när de likväl såsom han inställa sig ibland de trogna och där föra ett andligt tungomål, men sedan under vardagslivet på nämnda sätt giva förargelse, är ju allt detta att såsom Judas förråda Människosonen med en kyss. O, de borde dock gruva sig för hans eldsnit, över vilkens heliga evangelium de draga försmädelse!

Men även de bidraga därtill, vilka, kanske själva lika köttsliga men till levernet ostrafligare, med en viss skadefröjd framhålla sådana dåliga exempel bland dem, som öva Guds ord; ty, själva stående på ett visst avstånd, vilja de antyda, att hela hopen av ordets vänner består av sådana; de tillskriva lärjungakretsen över huvud vad en Judas gör. Äro nu dessa självfromt folk, som synas vara något mer än världen, så kan ingenting så mäktigt avvända de enfaldigas sinnen från Guds ord som just dessas försmädande tal om Iskariots synd. Vore de Herrens sanna vänner och angelägna om hans namns ära, så skulle de alltid med gudsfruktan skilja emellan de falska lärjungarna och själva hopen av dem, som hålla sig till Herren och hans ord.

Kärleken gläder sig icke över orättfärdigheten, men han gläder sig med sanningen - kärleken förhäver sig icke, han är grannlaga i bedömandet av allt, som kan inverka på evangelii anseende, vill hellre överskylla än förstora de skröpligheter, som alltid vidlåda lärjungahopen. Och med avseende på att uppenbara Iskariots bedrifter måste en kristen alltid aktgiva på det förhållandet, att en hop lärjungar aldrig består av uppsåtliga skalkar, ty då skulle den icke mer hänga tillsammans, liksom det icke i något land finnes idel falskt mynt; det skulle icke gå, om där icke även funnes äkta mynt av samma yttre huvudprägel.

Men jämte Judas finnes i lärjungahopen även en Petrus, vilken också felar och förgår sig. Den ena gången hugger han örat av översteprästens dräng, den andra gången bringas han av människofruktan att säga en osanning - han nekar sig känna sin mästare. Även hos de trogna lärjungarna finnas ännu fel och brister. Men låtom oss lära något av de tvenne anförda exemplen ur Petri historia. Av det första skola vi lära, huru den bör förhålla sig, som skådar en kristens skröpligheter. När Petrus avhugger drängens öra, skyndar Jesus att bota det, men giver den felande lärjungen en allvarlig förmaning. Så skola ock vi skynda att hjälpa vad en broder felat, att det icke må lända till evangelii försmädande, men sedan giva den felande brodern den förmaning, han kan behöva.

Av det senare fallet märka vi vad som gör en trogen lärjunges fel oskadligt: Petrus går ut och gråter bitterligen. De tårarna tala ännu i dag, så att hela världen måste erkänna, att Petrus var en av hjärtat trogen och uppriktig lärjunge, som därför ännu aldrig blivit kallad ljugare, förnekare, svärjare - så att han ännu aldrig givit någon människa anledning tro, att sådana synder gå an i de kristnas hop. Det, jag själv med uppriktig ånger ogillar och bestraffar hos mig, kan därför icke ens av de oförståndiga påbörjas evangelium, utan måste då tillskrivas endast mitt eget onda kött. O, huru viktigt, när vi dock aldrig kunna nog vaka och vandra värdigt, att vi då inför dem, som se våra fel och synder, erkänna dem såsom sådana, så skola de genom Guds trofasta ledning liksom Petri fall lända, icke till försmädelse utan till en allvarsam lärdom för vår omgivning! Huru ofta har det icke hänt, att vad en kristens ostrafliga leverne icke kunde uträtta hos en människa, det verkades genom hans märkbara ånger över ett begånget fel!

Huru vi först och sist böra vaka över allt vårt leverne, våra ord och gärningar, att vi icke på något sätt giva anledning till det kristna namnets missaktande, därom kan aldrig nog kraftigt talas. Aposteln säger: »Vi giva icke i något någon anstöt, på det att ämbetet icke må bliva klandrat, utan vi bevisa oss i allting såsom Guds tjänare i mycket tålmod, i bedrövelser, i nöd, i trångmål, i hugg och slag, i fängelser, i uppror, i mödor, i vakor, i fastor, i renhet, i kunskap, i långmodighet, i mildhet, i den helige Ande, i oskrymtad kärlek» (2 Kor. 6: 3-6). Vi böra så leva, var i sitt stånd, att världen kan med ögonen se, om den ock aldrig kan rätt uppskatta, vad Guds ord och nåd verka hos dem, som söka därefter; att det bliver en allmän erfarenhet, att t.ex. en kristlig tjänare är den bästa tjänare, ett kristligt husbondfolk det bästa husbondfolk, en kristlig hantverkare den bästa hantverkare, en kristlig handlande den bästa handlande, en kristlig granne den bästa granne. Se, då bliver Guds namn ärat och heligt hållet och Kristi rike så befrämjat ibland oss, att de bästa ord aldrig skola så mycket uträtta till folkets omvändelse som ett sådant leverne av de kristna.

Härtill hör ock vad aposteln förmanar: Avhållen eder från allt slags ont, icke blott det, som bestämt är ont, utan ock allt, som kan lända de svaga och oförståndiga till anstöt. Däruti gick aposteln så långt, av fruktan att »förorsaka något hinder för Kristi evangelium», att han icke allenast förbjöd sig åtskilligt, som var alldeles oskyldigt, utan ock det han visste vara i sig själv rätt, så snart han var ibland folk, som icke ännu hade nog förstånd att fatta det. Han bevisar i 1 Kor. 9:e kap., att han efter ordet hade rättighet att hava sin näring av

evangelium, samt att han vore fri från lagen om köttets ätande m.m.; »men», säger han, »vi hava icke begagnat denna rättighet, utan vi fördraga allt för att icke förorsaka något hinder för Kristi evangelium». Han lade band på sitt talande och sina religiösa bruk, så att, då han var bland judarna, som ännu hängde vid den levitiska lagen, iakttog även han dess föreskrifter, gick i templet och renade sig efter nämnda lag o.s.v.; men då han var bland hedningarna, talade han icke ett ord om den lagen, utan fogade sig då efter deras uppfattningsförmåga.

Han gjorde sig således till en frivillig träl under alla oförståndiga, blott på det han måtte vinna alla för Kristi evangelium. Hans egna ord härom äro följande: »Ehuru jag är oberoende av alla, har jag gjort mig till allas tjänare för att vinna de flesta. För judarna har jag blivit såsom en jude för att vinna judar; för dem, som äro under lagen, såsom vore jag under lagen för att vinna dem, som äro under lagen. För dem, som äro utan lag, har jag blivit, såsom vore jag utan lag, - på det att jag må vinna dem» o. s. v. (1 Kor. 9:19–22). Se här är det rätta nitet och den rätta visheten!

Blott för att icke förorsaka Kristi evangelium något hinder, utan för att vinna de flesta, är han, såsom nyss sades, alla oförståndigas träl, så att han icke ens får äta eller tala fritt. Ut i 2 Kor. 5:13–15 säger han: »Evad vi äro utom oss (för stränga uti breven till eder), så äro vi det för Gud, eller vi äro vid sans, så äro vi det för eder. Ty Kristi kärlek tvingar oss, som hålla så före, att en har dött för alla, och därför hava alla dött. Och han har dött för alla, på det att de, som leva, icke mera må leva för sig själva utan för honom, som för dem har dött och uppstått.»

Se här, vad som bör beveka oss till en så sträng uppmärksamhet på oss själva: Kristi kärlek tvingar oss, och åter: Kristus har dött för alla. Och se här de kristnas levnadslag: Icke mera leva för sig själva! - icke för oss själva, utan för honom, som för oss dött och uppstått. Vi äro icke våra egna. Han har dyrt nog köpt oss. O ja, huru skulle icke all Guds kärlek tvinga oss att i varje stund, i allt vårt görande och talande, blott se på hans stora namns ära, om vi rätt betänkte allt, vad han har gjort oss, huru allt vad på jorden finnes är skapat för oss, huru allt det vi hava till kropp och själ, ögon, öron, förnuft och alla sinnen, allt hava vi av honom, allt vad vi behöva och allt vad oss vederkvicker och gläder, allt är det gåvor av honom. Och över allt annat, att han givit oss sin evige Son, som blivit vår broder och Frälsare, som för oss utgivit sitt heliga och dyra blod, på det vi icke skola behöva förgås för våra synder, utan först här hava en beständig nåd och vänskap med Gud och sist det eviga livet i himmelen! Vad äro vi icke för allt detta honom skyldiga!

Betänk sedan all den nåd, som dig särskilt är vederfaren, då Gud med sin Ande väckt dig ur syndasömnen, utvalt dig av världen att vara hans egen och förvissat dig om din benådning och ditt barnskap i himmelen, så att du nu kan av hjärtat säga: Fader vår, och hålla dig för hans älskade barn; ja, då han så ofta förlåter dig alla dina synder, tröstar och vederkvicker dig och allt hittills bevarat dig i nåden, huru skulle icke för allt detta Kristi kärlek tvinga dig, så att du skulle med hjärtlig villighet uti allt ditt leverne tänka på hans ära och gärna med Paulus göra dig till alla dårars träl och alla svagas tjänare! – Och vilken skön syn är det icke, när en kristen av evangelisk lust beständigt har till mål evangelii ära och medmänniskors bästa, att han icke kan något göra, icke ens kan tala, äta, dricka, kläda sig, utan att tänka på någon dess möjliga inverkan på evangelii anseende och på de svaga, som se honom!

Ack, har detta något sammanhang? må du fråga. Skall Guds namns ära bero av mitt beteende?

– Svar: Icke av ditt, om du icke är en kristen; men prisad vare Gud! ett sådant sammanhang är det dock mellan Kristus och de kristna, att hela världen vördar eller föraktar Kristi namn för de kristnas skull, allt eftersom de bete sig. Så är vår sak gemensam, nämligen Kristi och de kristnas.

Men du torde säga: Skall jag icke få vara fri, då jag vet, att jag icke gör något egentligt orätt? Skall jag vara en träl under andras oförstånd?

– Svar: Du får vara fri! Men det är Kain, som säger: »Skall jag taga vara på min broder?» Så skall icke en kristen säga. Vi hava ock sett, att Herren har rättmätiga fordringar på oss, att vi icke skola leva för oss själva. »Han har dött för alla.» Vilka äro vi? Hava vi rättighet att leva utan att tänka på den allsmäktige Skaparens och Frälsarens ära? Aposteln säger ännu: Allt vad I gören med ord eller gärning - och åter: »Antingen I äten eller dricken, eller

vad helst I gören, gören allt till Guds ära. Varen icke till anstöt varken för judar eller greker eller för Guds församling» (Kol. 3:17, 1 Kor. 10:31-32).

Men jämte vaksamhet mot sådana ord och gärningar, varigenom vi giva förargelse, skola vi ock besinna, att vi såsom kristna även böra vara ett verksamt och välgörande folk, rika på goda gärningar för att också »pryda Guds, vår Frälsares, lära, i alla stycken» (Tit. 2:10). Blott ett lättjefullt och ofruktbart liv, vari jag väl icke gör någon människa orätt men icke heller gör människor gott, länder evangelium till stor vanära; ty trons lära, som förkastar gärningarnas förtjänst, skall ändå alltid av oförståndiga människor anses »göra lagen om intet» och förringa goda gärningar; huru mycket mer, om de, som nitälska för denna lära, själva med sina bristande gärningar giva stöd åt den tanken! Därför säger aposteln, att det är Guds vilja, att vi med goda gärningar skola nedtysta de dåraktiga människornas okunnighet. Och därför förmanar Herren: Så lyse edert ljus inför människorna, att de må se edra goda gärningar och prisa eder Fader, som är i himmelen.

O, vilken skön och glädjande syn, som kan fröjda både himmel och jord, när en kristen, som brinner av nitälskan för trons väg, för Lammets ära, brinner av nit mot gärningarnas förtjänst inför Gud, likväl på samma gång är själv den mest välgörande människa, rik på goda gärningar och flitig i Herrens tjänst! O, detta sammanhang kan alldeles dräpa satan, så grämer det honom, emedan det finnes intet, som kan så förstöra hans rike, som så starkt och klart vittnar om evangeliets sanning - intet, som så mäktigt griper sinnena och övertygar dem som just detta samband mellan nitet mot gärningarnas förtjänst och rikedom i gärningarnas bevisning. Har jag blott det ena, har jag blott nit för trons väg och nit emot gärningarnas förtjänst inför Gud, men icke själv bevisar goda gärningar, så döma alla människor därom.

Det är en mycket bekväm väg till saligheten, mycket behaglig, att blott tro och slippa att göra något gott. Men har du alla medmänniskors och grannars vittnesbörd, att ingen är mer villig och glad att göra goda gärningar än just du, som så mycket försmädar och nedsätter gärningarna, då fråga är om rättfärdigheten inför Gud, då »nedtystar du alldeles de dåraktiga människornas okunnighet».

Då skola alla redliga själar nödgas tänka: - Nej, det är icke för sin egen maklighet denne talar mot gärningarnas förtjänst; han bevisar själv annat. - Därför äro de mycket dyrbara kristna, vilka på det närmaste förena dessa två stycken, att de nitälska blott för Lammets förtjänst, men själva på samma gång äro rika på goda gärningar. Bedjen Gud, att vi måtte länge få behålla sådana kristna på jorden! Ty det är genom sådana Kristi rike och evangeliets ära på det kraftigaste befrämjas.

Däremot, vilken försmädelse för det kristna namnet, när en kristen, som bekänner tron, lever andligen lättjefull och ofruktbar, ja, genom framstående oarter giver lastaren rum - när de, som höra hans vackra bekännelse, men ock se hans dåliga leverne, skola med förakt vända sig om och säga: »Rösten är Jakobs, men händerna äro Esaus! Betyder din vackra bekännelse icke mer, då kan också jag vara en kristen» o. s. v. Och så har den själen fått det starkaste stöd för sin obotfärdighet, sitt förakt för ordet om bättring och omvändelse - och det stödet har han fått av dig - av en kristen, som tvärtom skulle tjäna till hans väckande. O, vilka förfärliga saker för samvetet, när din prøvotid är slut, när det är slut med alla tillfällen att göra något bättre, då du fått bud: Gör räkenskap, du kan icke längre vara min förvaltare!

O, vilken hjärtefrätande ångest, när du en gång skall ihågkomma, huru mycket du hört och trott och bekant om Kristi kärlek, om Kristi lidande m.m., men huru du likväl icke levat för honom och hans ära, utan levat för dig själv, blott efter köttets behag; när du skall tänka på, huru de, som levat med dig under nådetiden, fått så liten uppbyggelse av dig blott för ditt dåliga leverne; när du skall med grämelse säga: Ack, mina barn, mina tjänare, de hava av mig väl hört goda ord, men sett dåliga gärningar, därför gick det goda, de hörde, så litet till deras hjärtan. Mina tjänare hava lämnat mitt hus med intrycket: De, som mycket tala om Gud, äro skrymtare - och hava så lärt förakta ordet! Gud bevare alla trogna i tid!

Det är visserligen sant, att ingen undgår samvetets förebråelser eller satans glödande skott - ingen är fullkomlig; och allra minst skall den blinda världen göra oss rättvisa, utan skall ock försmäda det bästa leverne, såsom hon ock sade allt ont om själva härlighetens Herre. Men vi hava alla ett medvetande om skillnaden mellan den

köttets svaghet, för vilken jag är i ånger, bättringskamp, erkänsla, och de oarter, som alldeles okuvade få regera och som utgöra mitt egentliga leverne. Det är egentligen genom sådant som evangelium varder försmädat; ty om jag själv begråter och öppet straffar mina fel, så har jag därmed givit Gud äran och räddat evangelium från försmädelsen. Men märk ännu vad som nyss sades om »sambandet» mellan nitälskandet för tron och bevisandet av goda gärningar. Om du däremot, jämte dina goda gärningar, först och sist talar om sådana, så att gärningar och Kristi efterföljelse äro A och O i ditt tal, så kan man med skäl befara, att dessa utgöra din hjärtetröst, din hemliga trosgrund; »ty varav hjärtat är fullt, därav talar munnen». Nej, sången måste vara om Lammet - Lammet som har blivit slaktat och har köpt oss åt Gud med sitt blod. Gärningarna måste flyta just av denna Kristi kärlek, såsom Paulus lärar i 2 Kor. 5:14: »Kristi kärlek tvingar oss, som hålla så före, att en har dött för alla, och därför hava alla dött.» Då får Kristus all äran, så att icke vårt utan hans namn varder ärat och heligt hållet.

Vi hava nu till någon del sett, vad som hör till Guds namns helgande. Och den, som med ett Guds barns sinne kan behjerta detta, skall icke undra, att denna bön är den första. Guds namn är större än alla människors salighet. Mot honom, som »fattar jordens stoft i en skäppa», äro dock »alla folk blott såsom en droppe i ämbaret och såsom ett stoftgrand på viktskålen» (Jes. 40:15). Alla himlar sjunga hans namns lov med ett evigt: »Helig, helig, helig är Herren Gud, den allsvåldige, som var och som är och som kommer» - och åter: »Lammet, som är slaktat, det är värdigt att taga makt och rikedom och visdom och starkhet och pris och ära och lov.» Så brusar omkring stolen och omkring de fyra djuren och de äldste änglarnas lovsång, vilkas tal är mångtusen sinom tusende. Huru skulle då människan, som är föremålet för all denna nåd, som änglarna lovsjunga, föremålet för allt, vad på jorden är skapat, föremålet för hela försoningen och allt Andens arbete, våga leva utan att tänka på Guds ära! När man därtill lägger, huru ömkligt det i verkligheten tillgår, så kan man sjunka ned i vanmakt och endast ropa: Gud, misskunda dig!

När ett nådebarn med all sin tryckande skuld likväl är i tron så insvept i Kristi försoning och försvar, att det ännu har en barnslig tillförsikt till sin Gud - o, huru ljuvt och angeläget blir det icke då att fly till den försonade Fadern även med detta bekymmer och bedja: Du som allena har makt över allt kött, över mig och alla människor, gör det du själv, att ditt heliga namn må bliva helgat! För ditt dyra namns skull bevara mig och alla trogna för all villfarelse och alla syndafall, som skulle bliva ditt evangelium till förargelse. Ja, låt mig hellre dö än leva till den dag, då jag skulle bliva till försmädelse för ditt namn! Se, detta är Guds barns ömmaste angelägenhet.

Det var en gammal, högt benådad kristen, som sade: »Då jag på en nyårs- eller födelsedag mera uteslutande handlar med min Gud om hela mitt liv, plägar jag bedja: Gud, bevara mig för alla synder; men kan jag icke bevaras för alla, så bevara mig dock för tvenne: Först för den synd, varur man aldrig vill stiga upp, och som strider mot nåden, nämligen högmodet; och för det andra för en sådan synd, som skulle bliva ditt evangelium till försmädelse - må jag då hellre bliva med mitt elände inför dig allena!»

Måtte alla kristna så bedja för sig själva och för varandra. Ja, låtom oss bedja för de kristnas goda vandel, då bedja vi den första bönen. Ack, vår Fader i himmelen! Helgat varde ditt namn!

- C-O Rosenius

(Fjortonde årgången, år 1855)

© Pietisten 2025

Texterna får användas fritt, helt eller delvis, digitalt eller analogt, kopierat eller tryckt om ditt syfte är att främja Kristi rikes tillväxt.

www.pietisten.com